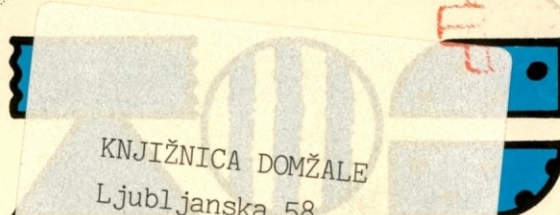

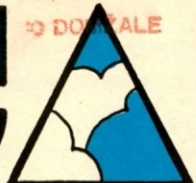
1080

TOSAMA

KNJIŽNICA DOMŽALE
Ljubljanska 58
61230 DOMŽALE

prejeto predal 108
DOMŽALE

KNJIŽNICA
DOMŽALE

GLASLO DELAVCEV TOSAME ŠT. 1 · JANUAR 1991 · LETO XXVI · Izhaja od oktobra 1965

Tudi TOSAMO ogroža finančna nedisciplina

Počasi se poslavljamo od „stabilizacijskega“ leta 1990. Pričeli smo ga z veliko optimizma, saj je ta optimizem slonel na čvrstih zagotovilih zvezne vlade, da bo stabilizacijski program izvajala dosledno in da bodo rezultati vidni že v prvem letu izvajanja.

Istočasno z optimizmom se je pojavljalo precej dvomov o realnosti napovedi, ti dvomi pa so imeli osnovo v usodi preteklih stabilizacijskih programov in v naraščajočih konfliktnih situacijah v Jugoslaviji.

Doživeli smo marsikaj, predvsem pa več negativnih kot pozitivnih dogodkov. Ni namen tega članka politiziranje, zato poudarjam samo ugotovitev, da so vsi problemi (politični, gospodarski, finančni, medrepubliški in mednarodni) močno vplivali tudi na pogoje gospodarjenja v TOSAMI, ki so se in se še močno zastrujejo in nas venomer postavljajo pred težko rešljive probleme.

Ocena poslovanja podjetja TOSAMA za preteklo leto je v času pisanja tega članka lahko le opisna, ker s finančnimi podatki še ne razpolagamo.

Znani podatki o doseganju količinskega plana proizvodnje nam kažejo, da le-tega ne dosegamo, prav tako pa je bila količinska proizvodnja v letu 1990 nekoliko nižja od proizvodnje v letu 1989. Razlogov za to negativno gibanje je več - glavni pa so: popolna ustavitev proizvodnje cigaretnih filtrov, bojkot Srbije na slovenske izdelke, velike finančne težave v zdravstvu, pomanjkanje finančnih sredstev v trgovini in padec življenjskega standarda pa tudi naraščajoča domača in tuja konkurenca.

Finančna ocena poslovanja v preteklem letu je ugodnejša, saj računamo, da bodo rezultati pozitivni kljub težavam in kljub temu, da smo v letu 1990 cene korigirali samo enkrat za vsega 10 %.

Tudi na nekaterih drugih področjih smo dosegli pozitivne učinke, saj smo zaključili nekatere pomembne investicije, pospešeno uvajamo predpise dobre proizvodne prakse, širimo računalniško obdelavo podatkov na nekatera nova področja, sprejeli smo nov sistem nagrajevanja, ipd.

Seveda bi bili močno samozavestni, če bi trdili, da smo storili vse in da problemov nimamo več.

Glede na trenutno stanje bi lahko dali naslednjo oceno: ni problem nabaviti surovine in repromaterial, ni problem proizvesti izdelke kompletnega proizvodnega programa, za skoraj kompletan asortiman velja, da ga ni problem plasirati na tržišča, tudi ni problem, da bi ob normalni finančni disciplini dosegali solidne poslovne rezultate, problem je skoraj izključno v tem, da izdelkov ne moremo prodati finančno sposobnemu kupcu oziroma v tem, da nam sedanji obseg terjatev do naših kupcev (3 mesečna realizacija) skrajno - lahko bi rekli, da kritično omejuje normalno poslovanje. Kompletnemu jugoslovansko-gospodarstvu grozi popolni bankrot. Čeprav v preteklih letih s skepsjo spremljane odločitve, da moramo sami skrbeti za lastna obratna sredstva, se nam sedaj močno obrestujejo.

Samo to nam omogoča, da še, če-

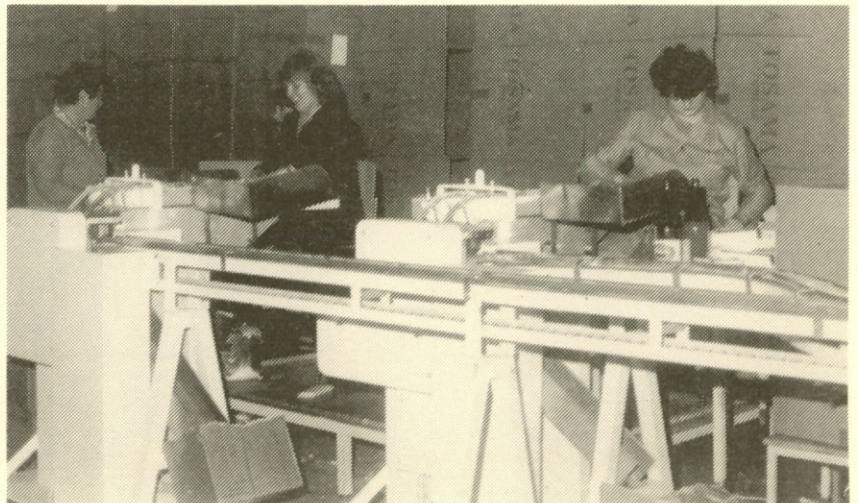
prav že na kritični meji poslujemo skoraj brez kreditov. Sicer pa če tudi bi se hoteli zadolžiti ni možno, saj so tudi banke pred bankrotom in na silo terjajo vračilo še tisto malo kreditov, kar jih TOSAMA ima.

Iz navedenega logično sledi, da so trenutno za odgovorne službe in posameznike največje naloge na področju zagotavljanja finančnih sredstev. Poleg rednih, vsakodnevnih akcij so v pripravi tudi nekatere spremembe, ki naj bi s stimulativnim nagrajevanjem pripomogle k izboljšanju likvidnostnega stanja.

Prvi del gospodarskega načrta, osnutek srednjeročnega plana razvoja, ki bo šel v kratkem v javno razpravo in drugi planski akti so zastavljeni tako, da bo njihova realizacija, sicer težko izvedljiva, zagotavljala solidne poslovne rezultate tudi v prihodnje. Splošno stanje v slovenski in jugoslovnski družbi je nejasno in čeprav so naši letni in srednjeročni načrti jasni, je njihova realizacija vendarle odvisna tudi od razpleta splošne krizne situacije.

Ne glede na razplet dogodkov je realno, da moramo računati izključno na učinek svojega dela in lastne sposobnosti. Kot rečeno, planske zadolžitve so zahtevne, omejevalnih elementov poslovanja bo veliko, kljub temu pa moramo povečati našo učinkovitost, zmanjšati stroške poslovanja in izboljšati kvaliteto našega dela in izdelkov. Realizacija teh zadolžitvev pa bo vstopnica za širši evropski trg, ki je za nas edina realna perspektiva ob dejstvu, da se nam klasični, manj zahteven jugoslovanski trg zožuje in na nekaterih področjih v celoti zapira.

□ Edvard Peternel

Delniška družba – naša prihodnost?

● Konec samouprave ● Delavec, ki ni delničar, ni udeležen pri upravljanju družbe in ne pri dobičku ● Postopek preoblikovanja

LASTNINJENJE

Zakon o podjetjih dopušča naslednje oblike organizacije podjetij: delniško družbo (d.d.), družbo z omejeno odgovornostjo (d.o.o.), družbo z neomejeno solidarno odgovornostjo (d.n.sol.o.) in komanditno družbo (k.d.). Medtem, ko sta zadnji dve obliki primerni za podjetje v zasebni ali zadružni lasti kot oblika transformacije iz obrti v podjetje, sta prvi dve primernejši za vse oblike lastnine, nudita pa tudi možnost prehoda iz družbene v zasebno oz. mešano lastnino.

O ukinjanju družbene lastnine je veliko govora. Družbeno premoženje naj bi dobilo konkretnega lastnika, ki bo imel interes na ohranitvi in povečevanju le-tega. Razlog za to je bržčas v tem, da je institut družbene lastnine zgrešil pravo pot. S tem, ko je bilo „vse naše“ smo prišli v situacijo, ko ne vemo več, kdo pije, kdo plača. Konec temu početju pripravlja še ne uveljavljeni Zakon o lastninjenju, pred njim pa tudi Zakon o podjetjih in Zakon o družbenem kapitalu. Postopek lastninjenja naj bi bil končan do konca 1991. leta, ko naj bi vsa družbena lastnina prišla v neko drugo obliko lastnine. Če se subjekti v družbeni lastnini do tega roka ne bodo transformirali, bo to - z vsemi posledicami - opravila država.

KAKO DO DELNIŠKE DRUŽBE?

Zakon o podjetjih in Zakon o družbenem kapitalu dopuščata dve možnosti transformacije družbenega podjetja: odkup podjetja in dokapitalizacijo.

Pri **odkupu** delničarji odkupijo vrednost podjetja. Vrednost se ugotovi po stanju na dan 31.12. preteklega leta, določi se vrednost delnice (npr. ena delnica je 10.000 din). Ko so vse delnice odkupljene – ali pa določen procent, če gre za obročno plačevanje, postane podjetje delniška družba.

Pri **dokapitalizaciji** pa se z izdajo in odkupom določenega števila delnic poveča premoženje podjetja.

Pri obeh oblikah transformacije igra pomembno vlogo Sklad Republike Slovenije za razvoj. Sredstva, ki jih podjetje pridobi z dokapitalizacijo, pa ostanejo na žiro računu podjetja, medtem ko nad osnovnim premoženjem podjetja dobi „skrbništvo“ prav tako Sklad, ki do vrednosti tega premoženja postane delničar in dobi tudi upravljalški delež.

INTERNE DELNICE

Podjetje proda interne delnice zaposlenim v podjetju. Možen je enkratni odkup (vplačilo celotnega zneska v gotovini) ali obročni odkup z najdaljšo odplačilno dobo 10 let. Pri obročnem nakupu dobi kupec začasno delnico, ki se nadomesti s stalno delnico, ko vplača imetnik celotni znesek svojega deleža.

Zaposlenim lahko podjetje proda interne delnice s popustom. Zakon govori o generalnem 30 % popustu, ki se lahko za vsako polno leto zaposlitve v podjetju poveča za 1 %, kar pomeni, da lahko znaša maksimalni popust 70 %. Ali so popusti možni tudi pri obročnem odkupu, zakon ne pove. Menim pa, da ni ovire, da bi popust uveljavljali tudi v tem primeru.

Interne delnice nimajo narave običajnih delnic, ki so sicer v prostem prometu na trgu vrednostnih papirjev. Zato ne morejo biti predmet prodaje na borzi, pač pa podjetje lahko ustanovi interno borzo. Podjetje lahko proda interne delnice razen delavcem, zaposlenim v podjetju še osebam, ki so bile zaposlene v podjetju in upokojevcem, ki so bili v podjetju v delovnem razmerju vsaj 2 leti, drugim domačim fizičnim osebam in pokojninskih skladi.

KAKO V TOSAMI?

Glede na to, da je rok transformacije podjetja konec letošnjega leta, v Tosami že pripravljamo vse potrebno, da se organiziramo v delniško družbo, kar ste pri izplačilu osebnih dohodkov že tudi sami opazili. V kolikor se do konca leta ne bi preoblikovali, bo to storila Agencija za pospeševanje prestrukturiranja gospodarstva prilagojeno svojim interesom, seveda. V našem interesu je, da čimveč delnic pokupimo zaposleni v Tosami, kar si lahko omogočimo le, če sami pričnemo s preoblikovanjem. Kakšen je postopek? Organ upravljanja (pri nas delavski svet) najprej sprejme sklep o preoblikovanju v delniško družbo in sklep o izdajanju delnic. Istočasno se izvoli skupščina (ki jo sestavljajo lastniki vložnega kapitala – delničarji) in upravni odbor (3 ali več članski, iz vrst strokovnjakov za posamezno področje.) Pripraviti je treba še dokazilo v vplačilu zneska, potrebnega za ustanovitev in pripraviti amortizacijski načrt za vsakega delničarja posebej. Vpis v sodni register opravi na podlagi zgoraj nave-

denih dokumentov sodišče, ko da k predlogu o taki organiziranosti soglasje Agencija. V Tosami je praktično vsa dokumentacija že pripravljena, vendar je preoblikovanje zaustavil Ustavni zakon ravno z že omenjenim predpisanim soglasjem Agencije. Ta naj bi soglasje dajala po posebnih kriterijih, glede katerih pa se republiški izvršni svet še ni izjasnil. Brž ko bodo znani kriteriji, bomo s postopkom preoblikovanja nadaljevali.

ZNAČILNOST DELNIŠKE DRUŽBE

Zaposleni v podjetju (ki nimajo delnic) so upravičeni do pravic, ki jim gredo iz delovnega razmerja (plača, dopusti, nadomestila) in ki bodo predmet pogodbe o zaposlitvi. Nimajo pa upravljalških pravic. Te so domena delničarjev. Če gre za odkup in so vsi zaposleni tudi delničarji, uresničujejo tu svoje upravljalške pravice v sorazmerju s številom delnic, ki jih imajo (preko skupščine). V primeru dokapitalizacije je upravičenec do delnic v višini osnovnega premoženja, kot sem predhodno že omenila, tudi Sklad kot predstavnik družbenega kapitala. Če je v tem primeru dokupljenih manj delnic, kot znaša vrednost osnovnega kapitala, je Sklad večinski lastnik. V primeru odkupa premoženja postane podjetje zasebno (s predpostavko, da celotno premoženje odkupimo zaposleni oz. druge fizične osebe). V primeru dokapitalizacije je podjetje mešano.

Imetništvo delnic ni pogoj za delovno razmerje. Prav tako tudi ni pogoj, da je poslovodni organ eden izmed delničarjev. Glede na to, da je upravljanje podjetja v delniški družbi v rokah delničarjev, samouprave ni več.

V interesu nas zaposlenih je, da čimveč delnic, najmanj polovico, odkupimo sami in s tem dobimo večinski delež pri upravljanju TOSAME, d.d.

ZAKLJUČEK

Praksa poslovanja in dela novih oblik organiziranja je v Sloveniji mlada. Težko je danes napovedati, katera odločitev je najboljša, ker bo svoje pokazal čas. Izkušnje zahoda nas nekaj sicer naučijo, vendar pa natančnega recepta ni mogoče pričakovati. Od sposobnosti vodilnih delavcev in od upravljalških sposobnosti delničarjev je odvisna naša prihodnost.

□ ml

Sprejeli smo pravilnik o delovnih razmerjih

Delavski svet TOSAME je 27. decembra 1990 sprejel Pravilnik o delovnih razmerjih, ki se začne uporabljati s 1. 1. 1991. Vsklajen je z Zakonom o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, republiškim Zakonom o delovnih razmerjih in Splošno kolektivno pogodbo.

Značilnosti novega pravilnika je v tem, da vsebuje v glavnem določbe, ki jih po zakonu moramo v podjetju sami urediti, glede ostalih pravic in obveznosti pa veljajo določbe zgoraj omenjenih zakonskih predpisov. S tem smo se držali usmeritev zakonodajalca, da naj v aktih ne ponavljamo določb, ki jih urejajo že zakoni.

Bistvene novosti:

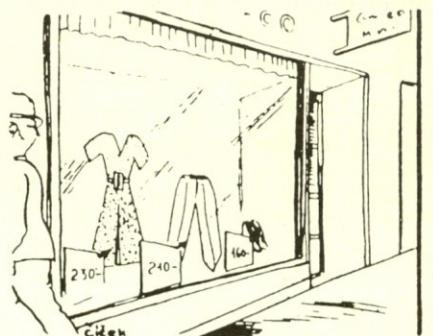
1. V poglavju Sklenitev delovnega razmerja zasledimo novost, ki je povezana s povečano pristojnostjo poslovodnega organa. Sklep o potrebi po sklenitvi delovnega razmerja izda direktor. Direktor tudi opravi izbiro med kandidati za delavce s posebnimi pooblastili. Nova je tudi pogodba o zaposlitvi, ki jo bo s podjetjem sklenil vsak delavec in v kateri bodo vpisani podatki o sklenitvi delovnega razmerja ter pravice in obveznosti v času trajanja in tudi v določenem času po prenehanju delovnega razmerja. Pogodba o zaposlitvi nadomesti prejšnji podpis Samoupravnega sporazuma o združitvi v DO.
2. Novo je poglavje o pravicah delavcev, katerih delo je v podjetju postalo nepotrebno. To področje podrobno urejata tako zakon kot kolektivna pogodba, zato pravilnik odkazuje na te predpise oz. pravice, ki po teh predpisih gredo delavcem, ki zaradi situacije v podjetju postanejo presežek.

3. Poglavje o delovnem času potrjuje 5-dnevni delovni teden, kar pomeni, da se nam od veljave tega Pravilnika sobote ne bodo več odštevale od pripadajočega letnega dopusta. S tem je končno odpadla večletna polemika, ali je vštevanje sobot v letni dopust opravičeno ali ne. Z zakonom je usklajena ureditev dela preko polnega delovnega časa.
4. Nekoliko daljše je poglavje Odmori in dopusti. Največja novost v tem poglavju je, da trajanje letnega dopusta navzgor ni več omejeno, kot doslej. Dopust se bo odmeril po osnovah in merilih, določenih v pravilniku, ki se tudi nekoliko razlikujejo od sedanjih, vendar ne bistveno.
5. Naslednje poglavje, ki ga velja omeniti, je Disciplinska odgovornost delavcev. Tega področja doslej ni urejal Pravilnik o delovnih razmerjih, ampak poseben akt, od uveljavitve novih Zakonov o delovnih razmerjih pa Statutarni sklep, po katerem že nekaj časa

tečejo disciplinski postopki. Poseben akt o disciplinski in odškodninski odgovornosti delavcev sedaj ni več potreben, ker to področje zelo podrobno ureja zakon, s pravilnikom pa opredeljujemo kršitve, disciplinske ukrepe in postopek pred disciplinskim organom.

6. V poglavju o odškodninski odgovornosti je novost konkurenčna klavzula, ki jo tudi sicer opredeljuje zakon, vendar smo se jo zaradi pomembnosti odločili vnesti tudi v pravilnik, čeprav smo na začetku omenili, da zakonskega teksta načeloma ne prepisujemo v pravilnik. S konkurenčno klavzulo naj bi preprečili, da bi delavci z opravljanjem poslov za svoj račun opravljali dela, sklepali posle in izkoriščali poslovne zveze ter poznavanje tehnologije v škodo TOSAME.

Kdor zna pa zna

STARE CENE

NOVE CENE

Varnejši pred rdečim petelinom

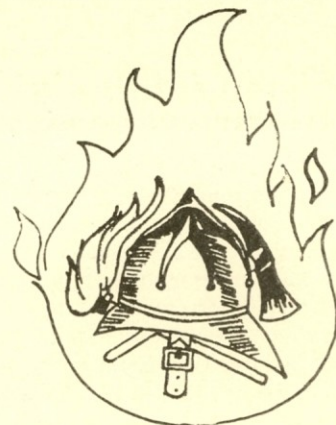
Požarna varnost se je v letošnjem letu precej poslabšala. Na raznih koncih Slovenije je v prvih devetih mesecih zagorelo kar 2201 krat, kar je za 44,9 odstotka več kot v enakem obdobju lani. To pa med drugim kaže, da se požarna obremenitev nenehno povečuje, zlasti v industrijsko obrtnih conah in strnjenih naseljih. K stanju, ki ni rožnato, svoje prispeva tudi tako imenovani človeški faktor, ki ob najmanjšem opuščanju preventivno-varnostnih ukrepov povzroča ogromno materialno škodo, ki jo nikoli ni možno povrniti ali nadoknaditi. Zato so naložbe, ki neposredno vplivajo na izboljšanje varnosti pred rdečim petelinom predvsem gospodarsko utemeljene.

Ena izmed teh pridobitev je gotovo Center požarne varnosti občine Domžale, ki so ga uradno odprli 16. novembra 1990.

Priložnostne slovesnosti na Količevem, kjer stoji lepo urejen in sodoben objekt, so se poleg številnih predstavnikov podjetij in ustanov, predstavnikov gasilskih društev udeležili tudi visoki gostje, med njimi: Janez Janša – sekretar za ljudsko obrambo, Igor Bavčar – sekretar za notranje zadeve in Izidor Rejc – sekretar za industrijo in gradbeništvo. Slavnostni govornik, domžalski župan Ervin-Anton Schwarzbartl je ob tej priliki izrazil javno zahvalo vsem gasilcem, ki so ob nedavnih poplavih nesebično in požrtvovalno pomagali ljudem pri reševanju njihovega imetja. O centru požarne varnosti pa je med drugim dejal, da je slednji rezultat neke preudarne odločitve v preteklosti, za kar gre vse priznanje gradbenemu odboru in vsem, ki so sodelovali pri financiranju, odločanju, načrtovanju in izgradnji tega objekta.

Kot je znano, se je projekt s pripadajočo infrastrukturo gradil z združenimi sredstvi podjetja Helios Domžale (48,6 %) in sredstvi delavcev občine Domžale, ki odvajajo del OD za gasilsko dejavnost (51,4 %) – v tem okviru je bil del prispevne stopnje namenjen izključno izgradnji omenjenega centra.

Požarna obremenitev v industrijskih delih (v občini je precej kemične in tekstilne industrije) strnjenih stanovanjskih soseskah občine Domžale je izredno velika in zahteva tudi ustrezno organiziranost požarno-varnostne in reševalne službe. Del teh zahtev bo uresničeval novi Center požarne varnosti občine Domžale, ki je lociran na levi strani ceste Vir-Količevo ob kompleksu objektov Heliosa na Količevem. Stavba je locirana v središču industrijskega potenciala v občini Domžale, je večnamenska (v

njej je tudi zaklonske) in bo omogočala hitre intervencije v primeru ogroženosti. Pristop k gradnji je bil strokovno utemeljen, investicija pa dolgoročno razrešuje problematiko tega področja v občini Domžale, saj omogoča hitre intervencije v primeru ogroženosti.

V Centru bo organizirana stalna dežurna služba javljanja požarov in drugih nesreč, opremljen je z ustrezno gasilsko-reševalno tehniko, katere temelj bo strokovno opremljena intervencijska enota, v sklopu Centra pa je predvidena tudi servisna dejavnost za potrebe gasilskih društev in podjetij.

Na tak način bo zagotovljena 24-urna splošna požarno-varstvena budnost, omogočena bo takojšnja intervencija operativne enote ter usmerjena in koordinirana akcija gašenja požarov v občini, zagotovljena bo tudi pomoč vsem podjetjem, ki bodo tako lahko v svojih sredinah zagotovile le opremo za gašenje začetnih požarov. Sam Center pa bo obenem tudi priložnost za organiziranje različnih oblik teoretičnega in praktičnega izobraževanja s tega področja, v njej je našla svoj prostor gasilsko-reševalna oprema za potrebe celotne občine, ipd.

V Centru so naslednji prostori: predavalnica in kabinet, dežurna soba, prostor za vodjo centra, pisarne, prostori za servisiranje – vse skupaj v izmeri nekaj več kot 300 m². V Centru naj bi bilo v končni organiziranosti zaposlenih 22 delavcev, med njimi 16 gasilcev.

Center požarne varnosti občine Domžale predstavlja pomemben dosežek, saj bo s svojo dejavnostjo zagotavljal bistveno izboljšanje razmer na področju ekologije, ter ob sodelovanju s kadrovskimi potenciali Heliosa posegal tudi na razvojno raziskovalno delo.

□ Marjan Bolhar, Helios

Osební dohodki

Mínulo je čétt leta, odkar smo pričéli s spreménjením náčinóm izplačevánja osebníh odhodkov, hkrátí s tem smo v interne akte vključevali zahteve kolektivne pogodbe. Splošna kolektivna pogodba v svojem tarifnem delu izključuje poslovodne delavce in druge delavce s posebními pooblastíli. Vendar pa smo v interne akte oziroma pravílnike vključíli sklepanje individualnih pogodb.

Tako so se na osnovi zakona o delovnih razmerjih sklepale pogodbe o zaposlitvi tako med direktorjem in delavci s posebními pooblastíli, kot med direktorjem in delavskim svetóm.

V ta namen so pri določanju pogojev v pogodbi o zaposlitvi služila nekatera priporočíla, interní akti in drugi poslovni akti. Ti bodísi, da priporočájo nekatera meríla (števílo ljudi, dóbiček, príhodek), kot elemente pri sklepanju pogodb, alí pa celo konkretízirájo zadóžitve delavcev, kot na primer gospodarskí náčrt, kar seveda delavce obvezuje.

Eno iz poglavíj, kí jih obravnavájo pogodbe o zaposlitvi s poslovodními delavci je tudi področje osebníh dohodkov in stimulatívni del teh delavcev.

Najvíšji osební dohodek je odvisen od povprečnega osebnéga dohodka v podjetju, kí je za mesec november znašal 6.064,00 neto dinarjev brez delnic.

Določen je v víšini 4,5 kratnega povprečnega osebnéga dohodka. Stimulatívni del pa je določen v odvisnosti od dóbička ter povprečnih osebníh do-

hodkov v panogi, v katero sodimo in se ugotavlja ob zaključnem računu.

Pogodba o zaposlitvi pa ima tako negativno postavko, oziroma sankcioniranje osebnéga dohodka v primeru poslabšanja poslovnih rezultatov v primerjavi s panogo ter poslovanja z izgubo.

Omeníli smo že, da so se sklepale pogodbe o zaposlitvi tudi z drugími delavci s posebními pooblastíli.

Prav tako je v teh pogodbah obravnavano področje osebníh dohodkov tako v smíslu sankcioníránja kot stimulatívne nagrájevanja, za kar veljajo podobna meríla kot pri poslovodnem delavcu.

Osební dohodki oziroma razmerja med posamezními osebními dohodki delavcev s posebními pooblastíli so ostala v enakem razmerju kot so bila pred sklepanjem pogodb in sicer 90 % od OD poslovodnega delavca velja za vodjo TRS, KS in PS ter 85 % za vodjo ERS in SKS in 80 % za vodjo SON.

Da pa ne bo míšljeno, da pogodbe sklepamo samo s poslovodními delavci in delavci s posebními pooblastíli, je v postopku tudi sprememba pravílnika o osebníh dohodkíh, kí omogoča sklepanje pogodb o zaposlitvi tudi z drugími delavci podjetja.

Na osnovi tega poteka dogovarjanje, da se prične postopek sklepanja pogodb o zaposlitvi s komercialními predstavnikí kar bí pomenílo boljše stimulíránje komercialnih predstavnikov, s čímer je namen doseči zagotovitev ízpeljave prodaje v celotnem predvsem pa v finančnem smíslu, s tem pa doseči še ízboljšanje likvidnosti podjetja. □ Albina Kosmač

Osnove in meríla pri določanju stroškov, kí jih ímajó delavci v zvezi z delóm

Osnove v mesecu januarju

Nagrade mentorjem in ínštruktorjem

708,20 din/182 ur

Delo v deljenem delovnem času s

– prekínitívijo nad 2 uri
1180,40 din/182 ur

Dnevnice za službena potovanja v državi

– cela dnevnicá 381,60 din
– polovíčna dnevnicá 194,60 din
– znížána dnevnicá 141,20 din

Kilometrína z osebními vozíli

3,60 din/km

Stroški za prevoz na delo

– oddaljenost do 4 km 10,00 din/dan
– oddaljenost od 4 km do 8 km 14,00 din/dan
– oddaljenost od 8 km do 12 km 18,00 din/dan
– oddaljenost od 12 km do 16 km 22,00 din/dan
– oddaljenost nad 16 km 24,00 din/dan

Odpravnine nad 20 let delovne dóbe 17.706,00 din

Osnove za ízračun deleža delovne učinkovítosti šoferjev in spremljevalcev

– prevožen kílometer 0,57 din
– tekoči kílometer 0,37 din
– spremljevalec tovora 0,24 din

□ Albina Kosmač

Odšli so v pokoj

Že spet eden odhaja v „penzjon“. Kar nelagodno se človek počuti, ko te zapuščajo dovčerajšnji sodelavci.

Tako nas je zapustil tudi FRANC BRDAJS iz belilnice. Bolezen ga je prisilila v invalidsko upokojitev, potem, ko je bil že več kot dve leti v bolniški. Pravi, da mu tudi „pripravnništvo“ za pokoj ni bilo čisto nič pri srcu. Rajši bi bil zdrav in v miru dočkal normalno in polno upokojitev.

V Tosamo je prišel daljnega leta 65 in to takoj v belilnico. Smeje je dodal, da je imel v začetku pravo krizo. Počutil se je utesnjen med štirimi stenami, pa je tudi to minilo. Kasneje je postal vodja izmene in je delil s svojo izmeno „Črni graben“ dobro in slabo.

Vse mine, lepi spomini ostanejo še naprej.

France, uživaj, kolikor ti pač bolezen dopušča, trud svojega minulega dela. To ti iz srca želimo.

Vsako slovo je težko, še težje, če se poslavljaš od sredine, kjer si se lepo ujemal s sodelavci, z veseljem hodil na delo.

Vendar razmere, ki smo jim pričala na vseh prizoriščih, tako osebnega

Proste trenutke jim bodo zapolnjevali, poleg vsakdanjega dela, vnuki, pa pomoč otrokom pri gradnji stanovanj in hiš in druga dodatna dela, za katera do sedaj ni bilo nikoli dosti časa.

Tudi zaradi bojazni pred spremembami zakonodajalca je ob koncu leta odšlo v pokoj večje število naših delavcev.

Kot ponavadi smo ob slovesu z njimi pokramljali in jih povprašali, s kakšnimi občutki se poslavljajo od kolektiva, v katerem so preživeli več desetletij.

V en glas so vsi zatrjevali, da jim je bila TOSAMA drugi dom, kjer so se dobro počutili, delili slabo in dobro in se veselili slehernega napredka tovarne.

življenja, gospodarjenja, politike, niso razveseljive. Zato je slovo toliko lažje, kot bi bilo sicer. Živimo v negotovosti, ne vemo, kaj se nam bo zgodilo jutri...

Čeprav si vsi želimo le miru in zdravja, pa ne moremo mimo osnovnega, da za življenje potrebujemo tudi sredstva. To pa je ravno tisto, ki nas zadnje čase spravlja v obup.

Naši upokojenci vseeno upajo, da bo jesen življenja, ki so ga tako čakali in toliko let za to ustvarjali, živeli v kolikor toliko dostojnem življenju.

In kdo so naši sodelavci, ki so od sedaj naprej naši upokojenci?

KRISTINA NOVAK, kontrolor izdelkov – v Tosami 19 let,

FRANC BRDAJS, pomočnik vodje izmene v belilnici – v Tosami 26 let,

MARIJA ROKAVEC, pakirka izdelkov v PIOH – v Tosami 26 let,

JUSTINA MARINČEK, stiskalka ovojev v tkalnici ovojev – v Tosami 15 let,

ANGELCA RUS, konfekcionarka v sanitetni konfekciji – v Tosami 32 let,

JAKOB KORANT, monter strojev v TRS – v Tosami 26 let,
PETER KRIŽNAR, tehnolog vzdrževanja II, v TRS – v Tosami 38 let,
IVANKA KLOPČIČ, strojnik cigaretnih filtrov v PMS – v Tosami 22 let,

ANI RUČIGAJ, konfekcionarka v sanitetni konfekciji – v Tosami 32 let,
TILKA ŽUŽEK, navijalka votka v oddelku tkalnice ovojev – v Tosami 30 let,
FRANC BELCIJAN, vodja izmene v pomožnih obratih – v Tosami 39 let.

Vsem se prisrčno zahvaljujemo za prizadevnost in delo, ki so ga vložili v razvoj in uspešnost Tosame. Želimo jim srečno in dolgo uživanje zasluženega pokoja.

V SPOMIN

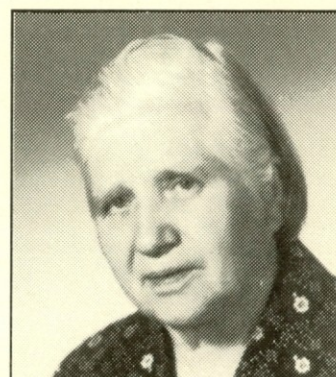
Ob koncu lanskega leta, smo se v tako kratkem času poslovili od treh naših upokojenk:

HILDE OGRIČ,
 v 68. letu starosti

KLARE PRAŠNIKAR,
 v 79. letu starosti

MINKE PRAŠNIKAR,
 v 78. letu starosti

Vse naše nekdanje sodelavke je krasil življenjski optimizem, saj jih je trdo življenje kalilo v potrpežljive in nesebične ljudi. Z veseljem so se udeleževale srečanj upokojenecv, saj jih ni nikoli manjkalo poleg, pa tudi na izlet so se rade odpravile. Pogrešali bomo njihovo bližino, prijateljstvo, predvsem pa dobro voljo, ki so jo nam znale vlivati, da je bilo z njimi vedno veselo.

Spominjali se jih bomo s hvaležnostjo kot dobrih delavk TOSAME, tovariških sodelavk in nepogrešljivih prijateljic.

SREČNO *91

Ob novem letu pošiljamo znane viže znanim naslovom:

MILOŠEVIČU:	Silence is golden – (molk je zlato) (Ne čujem dobro)
RUPLU:	Amerikanec v Parizu (S slovenskim potnim listom)
SLOVENIJI:	Green, green grass of home – (zelená, zelena domača trava) (trava zagotovo bo)
MARKOVIČU:	Count down – (odštevanje) (Vsaj od 9 nazaj)
PETERLETU:	Ko zadnja ura bije, Marija prid' po nas (V primeru da nas Evropa ne sprejme)
KUČANU:	Včasih je lušno b'lo (Zdaj bo pa bolj' tako)
RIBIČIČU:	Kje so tiste stezice (Steza že steza, kaj pa smer?)
SRBIJI:	Una ma tavžente, jaz mam pa varžete (NBJ)
ZVEZNISKUPŠČINI:	Hajde da ludujemo (Kaj pa še drugega ostane?)
JNA:	Nekoč ljubila sem vojaka (s poudarkom na „nekoč“)
DEMOSU:	Jaz, pa ti, pa židana marela (Židana, ne mengeška Marela)
SNAGI:	Please release me, let me go – (prosim, pusti me, naj grem)
PUČNIKU:	Arrivederci Hans (brez komentarja...) (Pa ne od zavisti...)
OMANU:	Polje, kdo bo tebe ljubil (Če bi ga orali s tanki)
BULATOVIČU:	Naša četica koraka (Čedalje bolj postaja četica)
KOSOVU:	Igrale se delijo nasred zemlje Srbije (Ko to kaže, ko to laže...)
MAROJEVIČU:	An, ban pet podgan (Poudarek je na koncu)
JOVIČU:	99 luftbalon (Saj je tudi Jugoslavija čedalje bolj „luft“)
TUĐMANU:	Vužgi, vužgi ga Blaž (Kako, kaj in zakaj naj ta sam ugane)

- Vseskozi živimo v prehodnem obdobju. Čas je, da pridemo na cilj.
- Če je vojna umetnost uničevanja ljudi, je politika umetnost zavajanja ljudi.
- Slovenija bo spet SR Slovenija – Samostojna republika Slovenija.

(P)O PLEBISCITU

Sestavek nastaja že po vdoru Srbije na finančni sistem, novih napovedih JNA o razorožitvah, pravzaprav na dan dogovarjanja v Beogradu o usodi Jugoslavije, kolikor jo je pač še. In ko tako gledam zadeve iz perspektive plebiscita, je bil proč vržen čas in ener-

gija za pripravo, sicer pomembnega dejanja. Ker pa je to izključno politično dejanje so gospodarske težave in dogajanja po Jugoslaviji bile začasno neupravičeno potisnjene ob stran. Škoda. Toda ob izidu rezultatov je vlada dala jasno vedeti, da že ima

pripravljene scenarije na vse mogoče dogodke. Zadnji zasuki pa vendarle kažejo, da so zadeve vlado presenetile in je tudi morala posredno priznati, da vseh scenarijev ŠE vedno nima. Če smo vladi ob izvolitvi še pravzaprav morali prizanašati, je ta zdaj vendarle že toliko časa v sedlu in z vsemi izvodi v rokah, da presenečenja ne bi bilo treba.

To me po plebiscitu skrbi. Skrbi me še tudi to, da taka stanja zna obračati v svoj prid. Vse bolj vleče poteze, ki vlečejo k politični desnici, v tip kapitalizma, ki ga je zahod že zdavnaj opustil. Če govorimo, da je bil socializem vladavina dela, gremo k drugi (tudi) radikalni obliki vladavine - v vladavino kapitala oziroma denarja. S tem delavci ne samo, da izgubljajo status soupravljalca družbe, zgubijo žal tudi človekovo dostojanstvo. Postaja igračka vseh mogočih struktur in postaja samo še presežni delavec, številka s katero izračunamo, ali bo ali pa ne bo podjetje uspešno. Zadosti je, da se spomnimo ravnanja z Elanom. Liletom-Trend, kot da s(m)o ljudje masa, ki jo lahko gneteš po mili volji. Včasih dajemo za primer gospodarsko razcvetelo Južno Korejo, ta se ima zahvaliti totalitarnemu režimu in veliki bedi velikega števila prebivalcev. Torej niso bila zastoj opozarjanja Boštjana M. Zupančiča v predvolilnem času: "Ne želite si kapitalizma. Na pločniku New Yorka spi 40.000 brezdomcev!"

Ob volitvah smo se odločili za demokracijo, proti enoumju, proti dominaciji ene ali skupine strank. Torej se nismo odločili za izključno vladavino kapitala. Kapital sme biti samo in izključno pod kontrolo tudi delavcev (prebivalcev) na demokratičen način, zato da se jim (nam) ne jemlje tisto najosnovnejše – človeškega dostojanstva.

Plebiscit jemljem kot dejanje ohranjanja ravno človekove kolektivne dostojanstvenosti za ohranjanje dostojanstva naroda. Da nas ne bo nihče od zunaj gnjavil, vsiljeval stvari, ki niso po naši meri in končno za preprečevanje tudi ropov.

S plebiscitom je vlada dobila konsenz naroda, tudi bivših struktur, opozicije, ki je normalna stvar vsake parlamentarne demokracije in je čas, da se začne obnašati izključno gospodarsko s pogledom, uperjenim naprej in ne z enim očesom nazaj in zaradi

strahu pred bivšim vzbujati nov strah in negotovost.

Če se nekaterih podjetij ne da rešiti, naj ostanejo vsaj zdrava, ki imajo zanimiv program, brez težav s prodajo, pač pa z velikimi težavami s plačili. Zakaj je treba, da je dobrih 13 plač Tosame pri kupcih in zaradi tega pri demo v stečaj.

Je to potrebno zato, da bo delavec izgubil še tisto malo samoupravnih pravic, ki jih še ima tudi kot upravljalec kapitala minulega dela. Če je to to, je to politični potop podjetja.

Delavci bomo že delali dobro, toda zahtevamo tudi od oblasti, da to delo ne bo izničeno, ne samo sredstva za krepitev kapitala, temveč tudi za krepitev življenjske ravni. Če je vlada, ima te vzvode zavarovanje imetja, predvsem v svojih rokah.

Saj se imamo za demokratične, v to sodi tudi sociala (ne socializem kot sistem).

ZAHVALE

Neizbežno v življenju je, žal, da se soočimo s trenutkom, ko izgubimo svojo mamo. V zadnjih dneh je ta žalost doletela mene.

Zahvaljujem se vsem, ki ste našo mamo pospremili na zadnji poti, darovali cvetje, izrazili sožalje ali kakorkoli sočustvovali z njenimi najdražjimi.

Franc Gornik

Ob smrti mojega dragega očeta Krstana Kovačeviča, se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem tkalnice širokih tkanin za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Hvala sindikatu za denarno pomoč.
Tepič Tomka

Ob izgubi mojega očeta Ignaca, se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TŠT, ter OOS Tosama za izrečeno sožalje in denarno pomoč. Iskrena zahvala pa vsem, ki ste ga spremili na njegovo zadnjo pot.

Ivan Pestotnik

Ob smrti naše tete MARIJE PRAŠNIKAR se zahvaljujem kolektivu in KU Tosame za cvetje, izrečeno sožalje, spremstvo na njeni zadnji poti in poslovlilne besede Ivanke Ogorevc.

Najlepša hvala tudi Oktetu TOSAMA za lepo odpete žalostinke.

Vsi njeni.

Ob smrti mojega očeta VIKTORJA DODIČA se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz sanitetne konfekcije za izraze sožalja in finančne pomoči, enako tudi sindikatu TOSAME ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Neva Kosmatin

Ob smrti naše ljubljene mame KLARE PRAŠNIKAR se iskreno zahvaljujem vsem prijateljem, nekdanjim sodelavcem za darovano cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti. Iskrena hvala oktetu TOSAMA za lepo zapete pesmi, kolektivu za venec ter govornici za poslovlilne besede. Hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali – tudi s tolažilno besedo – v najtežjih dneh.

Neizmerna je bolečina ob zavesti, da smo izgubili njo, ki je bila naša tiha tolažba in nas je s svojo plemenitostjo bodrila in vodila skozi življenje.

hči Cili v imenu sorodstva

Na žalost sem moral v pokoj prejeti kot bi si sam želel. Zato sem vesel pristranskega slovesa, za kar se zahvaljujem sodelavcem belilnice, kot tudi podjetju TOSAMA. Zahvaljujem se tudi za vse dobre želje.

Tosama je kolektiv, ki ga ne zapustiš rad. Je pa tudi kolektiv, ki ga razni pretresi ne omajajo, naj bo tudi v prihodnje tako.

Želim vam čimveč uspeha!

Franc Brdajs

Sodelavkam in sodelavcem z oddelka PMS ter vodstvu tovarne se najlepše zahvaljujem za prejeto darilo ob odhodu v pokoj.

Vsem tudi želim srečno in uspešno leto 1991.

Ivanka Klopčič

Ob mojem odhodu v pokoj se vsem sodelavkam in sodelavcem iz tkalnice ovojev pristrčno zahvaljujem za prekrasno darilo, ki me bo vsak trenutek spominjalo na dni, ki sem jih preživela med vami.

Prav tako se lepo zahvaljujem za denarno pomoč in knjižno darilo ter za poslovlilne besede gospodu direktorju.

Vsem skupaj želim srečno novo leto ter veliko delovnih uspehov, zdravja in medsebojnega razumevanja.

Tilka Žužek

Svet kot kotel sovrášva

Zemlja je planet, kjer se dogajajo čudne a včasih tudi strahovite stvari. Vsak dan imamo možnost videti in slišati, zakaj in kaj se dogaja okoli nas (človeštva). Vemo kako je doma, vemo kako je na tujem pa nič ne ukrenemo, da bi mirneje lahko živeli in delali. Nihče ne mara nasilja in vojn. Vsak želi le svobodo. Živimo v modernem času, ko imamo, bi človek rekel, vsega na pretek. Pa, da boste vedeli, da ne bo dolgo tako. Kuha se kotel v katerem je eksplozivno sovrášvo, ki je že tik pod vreliščem. Le izhoda ni, vhod pa ima, a je zelo ozek in majhen. Človek se sprašuje, kam vse to vodi. Kaj bo nastalo iz tega? Karkoli že mora biti, bodite mirni, ne izdajte samih sebe.

BODIMO EN VOD, KI NAS MORDA LE REŠI IZ DOSEDANJE KRIZE.

I. H.

Nagrade

1. nagrada: Tatjana Sever, PIOH
2. nagrada: Lojzka Kralj, upokojenka
3. nagrada: Ani Šimenc, tkalnica ovojev
Čestitamo!

Rešitve za današnjo križanko oddajte do 10. februarja 1991.

Uredniški odbor Tosame:

Vladka Berlec, Majda Štampihar,
Jože Podpeskar, dipl. ing.,
Nada Korošec, Danica Avbelj,
Marjana Lubinič, dipl. iur.,
glavni urednik.

Glasilo podjetja TOSAMA
Vir, Šaranovičeva 35.

Izhaja enkrat mesečno v 1500 izvodih.

Tisk: »VIDEM«, OE Papirkonfekcija Krško.

Žive naj
vsi narodi,
ki hrepene
dočakat dan.